

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ КОРИСТУВАННЯ ПРИРОДНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ І ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ

доц. Сегеда І.В.

Національний технічний університет України «КПІ» (Україна)

Ефективність користування природним середовищем і природними ресурсами в сучасних умовах зумовлюється доцільною спрямованістю заходів щодо комплексного раціонального використання, охорони і відтворення природних ресурсів, охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки території і населення. Їх адекватне еколого-економічне використання можливе лише на основі всебічного вивчення природно-ресурсного потенціалу на конкретних територіях регіону (наприклад природно-ресурсний комплекс) в умовах господарювання, обумовленого рівнем соціально-економічного розвитку. Головним методологічним завданням сьогодні є розроблення механізмів забезпечення відтворення природних ресурсів як умови життєдіяльності людини на принципах економічного самозабезпечення [1].

Комплексний та багатofакторний характер досліджуваної проблеми, обумовлено високим рівнем невизначеності багатьох параметрів, наявністю часто суперечливих інтересів суб'єктів, що беруть участь в господарській діяльності, пов'язаній з користуванням природним середовищем і природними ресурсами, має на увазі використання цілісного, по можливості, методологічного апарату або його елементів. Детермінує необхідність системного підходу, що передбачає чітку логіку в реалізації послідовного вивчення чинників які мають вплив один на одного і зв'язків, організацію специфічного моніторингу та системи збору вихідної інформації, використання сукупності формалізованих і неформальних процедур аналізу та прогнозування ситуацій. Загальна схема послідовності реалізації основних етапів дослідження користування природним середовищем і природними ресурсами в регіоні та прогнозування його розвитку складається з наступних кроків:

- визначення об'єкту і предмету дослідження;
- визначення цілей, завдань дослідження і показників (критеріїв) їх досягнення;
- визначення структури об'єкту, опис його властивостей, організації і умов існування;
- збір і обробка інформації, що відноситься до вирішуваного завдання, організація моніторингу;
- побудова гіпотез про механізм функціонування і перспектив розвитку об'єкту;
- дослідження об'єкту за допомогою моделей і неформальних методів, що включає уточнення цілей і перспектив розвитку;
- вибір найбільш раціональної альтернативи розвитку.

Протилежність інтересів суб'єктів господарської діяльності і громадськості, що виникає часто, по відношенню до дотримання суспільнозначущих екологічних вимог викликає необхідність державного регулювання, що забезпечує ухвалення компромісних рішень при формуванні стратегії використання природно-ресурсної бази. Розробка цієї стратегії повинна ґрунтуватися на передбаченні як позитивних, так і негативних тенденцій, які можуть виникати при різних сценаріях розвитку регіональної економіки. Надзвичайно висока міра невизначеності більшості економічних і екологічних показників обумовлює недоцільність використання деталізованих розрахункових моделей при прогнозуванні найважливіших напрямів розвитку регіону. Раціональною формою оцінки перспективи можуть служити методи, що базуються на обліку досить стійких тенденцій, що відображають агреговані

зміни секторів регіональної економіки, які формують макроекономічні параметри і показники. Несталий характер ринкових відносин у сфері користування природним середовищем і природними ресурсами, недоліки розвитку економіко-правових нормативів на національному і регіональному рівнях обумовлюють особливу актуальність визначення

концепції і методологічних основ розробки екоефективної стратегії розвитку регіонів. Реалізація даної концепції розробки раціональних рішень по формуванню стратегії ефективного розвитку, передбачає використання сукупності конкретних методичних підходів, серед яких, перш за все, необхідно виділити:

- сценарний підхід при розробці варіантів можливої стратегії екоефективного розвитку регіону, особливо в частині оцінки темпів і якості економічного зростання і розвитку основних секторів економіки;

- виявлення і облік досить стійких тенденцій розвитку агрегованих секторів, що представляють домінуючу частину економіки;

- вивчення бізнес-планів найбільш ефективних проектів розвитку виробництва і споживання використовуваних ресурсів, перспектива реалізації яких обґрунтована як з позицій оцінки очікуваної економічної ефективності, так і з точки зору дотримання екологічних вимог.

Даний підхід дасть можливість формувати і проводити єдину економічну і екологічну політику, реалізувати адекватну систему заходів і дій з комплексного і раціонального освоєння природно-ресурсного потенціалу і на цій основі збалансовано і стійко розвивати економіку держави.

1. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України / О.М. Алімов, В.В.Микитенко та ін. – Київ : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 88 с.

Сегеда, І.В. Методологічні основи оптимізації стратегії користування природним середовищем і природними ресурсами [Текст] / І.В. Сегеда // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 157-158.